

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side 2
Hovedbestyrelsesmødet	side 3
Stensigmose	side 4
Frydendal i Dybbøl sogn	side 7
Gram Slot	side 9
Fra Slægtsgård til Christiansborg.....	side 11
Dybbøl.....	side 12
Nydambåden.....	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

April - maj 2015

Nr. 435 - 71. årgang

Stensigmose på Broagerland.

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomsrådgiver:

Chefkonkulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@sikmail.dk

Næstformand:

Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen

»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,

»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgtele.dk
(Formand: Bornholmskreds)

Karen Andersen,

»Baungård«, Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Knud Pedersen

»KildemosegårdH
Egeskovvej 18, 4700 Næstved
tlf. 55 44 51 17
kgkildemosegaard@privat.dk
(Formand: Sjælland Syd.)

Hans Jørgen Hansen

»Bregnholt«
Adelgade 88, 4880 Nysted.
Tlf.: 54 86 42 22.
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen

Kalmargårdparken 1,
Marstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh

Majbølvej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard

»Tarpgård«, Tarpvej 13,
Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
ju@tarpgaard.com
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul

»Jægergården«
Høllundvej 6,
Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejlekreds)

Anne Lis Ladefoged

»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Gunhild Olesen Møller,

»Bronzehave«, Strædet 38,
7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,

»Mosegården«
Nøragervej 3,
Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj

»VolhøjH
Bettevej 38,
V. Tversted,
9881 Bindslev
tlf. 40 89 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Hovedbestyrelsen har haft et godt møde, hvor to punkter samlede interessen. For det første foreningens regnskab, og for det andet drøftelsen af foreningens fremtid.

Regnskabet er altid interessant, men også udramatisk.

Drøftelsen om foreningens fremtid var også udramatisk, men holdningerne blev givet klart til kende. Langt de fleste kredse er for en nedlæggelse, men der er en klar holdning i et par kredse til at fortsætte og et par er uklare.

Flertallet i hovedbestyrelsen forstår situationens alvor. Vi havde pr. 1. januar 2015 1264 medlemmer. Fordelt på de 14 tilbageværende kredse er det under 90 medlemmer pr. kreds. Det er i dette perspektiv jeg rejste debatten om foreningens fremtid, og det vil være rettidig omhu, at vi lukker foreningen, før foreningen lukker sig selv. Jeg rejste debatten med hjernen og ikke med hjertet, men jeg står ved beslutningen, at nedlægge Dansk Slægtsgårdsforening medens tid er, og sikre foreningens "arvesølv": Slægtsgårdsarkivet samt Jens og Anna Jensens Fond. Derfor sagde jeg også på hovedbestyrelsesmødet, at går afstemningen mig imod, ved at et flertal forkaster det, der er min og hovedbestyrelsens indstilling, at nedlægge foreningen med udgangen af 2016, så må jeg træde tilbage, og foreningen finde sig en ny landsformand blandt dem, der går ind for at foreningen skal fortsætte.

Peder Mouritsen

Vedr. kontingentbetaling og stemmeret

For at kunne deltage i afstemningen ved årsmødet skal kontingent til Dansk Slægtsgårdsforening for 2015 være betalt inden den 15. maj.

Kontingentet 200 kr. betales ved overførsel til konto i NORDEA reg.nr. 2190 kontonr. 6446 418 988. Kan også indbetales med check.

Husk at anføre medlemsnr.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær:

Inger M. Hansen
Svalevej 13, 4440 Mørkøv.
Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet,
når man til billetsalget i porten oplyser,
at man kun skal på arkivet.

Arkivarer:

Else Skovbo Jensen,
Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv.,
8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmeløv
Tlf. 24 93 34 12
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 436 udkommer omkring
den 20. juni 2015.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Hovedbestyrelsesmødet

Hovedbestyrelsen samlet ved statuen af malkekønen i forbindelse med hovedbestyrelsesmødet på Gl. Estrup.

Den 8. april 2015 afholdt Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelse møde, og som altid var det hos Dansk Landbrugsmuseum på Gammel Estrup ved Randers.

Efter velkomst, præsentation og en sang valgtes Jens Brogaard Jensen til ordstyrer.

Landsformanden, Peder Mouritsen, indledte med at sige, at nu ser vi nogle kolleger, der må ud af erhvervet, fordi finanstilsynet presser bankerne. Ingen har lært noget af krisen i 1930'erne, hvor sammenbruddet skete i oktober 1929, men landbruget kom først rigtig i gang igen i 1957. Dagen hovedbestyrelsesmøde har to hovedpunkter. Først skal vi gennemgå regnskabet, og derefter skal vi drøfte foreningens fremtid. Nogle mener, det er hovedbestyrelsen, der vil nedlægge foreningen, da Inger og Ole er for gamle. Men det der truer foreningen er medlemstallet. Desværre løb afstemningen på årsmødet i 2014 løbsk og jeg kan ikke se, hvad vi fik ud af den. Vi skal senere på dagen drøfte fremtiden.

Medlemsstatistik og regnskab

Forretningsfører Inger M. Hansen begyndte med medlemsstatistikken. 1. januar 2014 havde foreningen 1355 medlemmer og ved årets udgang var det reduceret til 1264. Bag tilbagegangen med 91 medlemmer ligger en bevægelse med 19 indmeldte og 110 udmeldte. Den eneste kreds som har haft fremgang er Midtjysk kreds, der med 6 nye og 2 udmeldte er på 105 medlemmer.

Resultatet af regnskabet viste et underskrud på kr. 78.538,98, som var foranlediget af hovedbestyrelsens beslutning om at yde et tilskud til årsmødet for 2014. Beslutningen blev efterfølgende ændret af hovedbestyrelsen, så i stedet for tilskud til årsmødet, blev kontingentet nedsat til 200 kr. Ved hovedbestyrelsesmødet i år protesterede formanden for Midtjysk kreds, Gunhild Olesen Møller, imod kontingentnedsættelsen, da det er forkert at udhule økonomien, når foreningen endnu ikke er nedlagt. Hovedbestyrelsen besluttede at kontingentet for 2016 er 200 kr.

Meddelelser

Fra Slægtsgårdsarkivet kunne formanden for arkivudvalget, Anne Lis Ladefoged, berettede, at et jævnt

besøgstal og mange mails fra ind- og udland. Arkivet har modtaget arkivalier og bøger, og arkivet er opsøgende i det slægtsforskerforum, der er på nettet, hvor man bidrager til folks eftersøgninger. Databasen på nettet bliver fortsat udbygget.

Fra Rejseudvalget kunne forretningsfører Inger M. Hansen oplyse, at årets tur til Stralsund og Rügen er udsolgt.

Da landsformanden er på valg hvert år, meddelte Peder Mouritsen, at går beslutningen om at nedlægge foreningen ham imod, så stiller han ikke op til formandsvalget.

Forretningsføreren meddelte om god tilslutning til årsmødet. Tilmeldingsfristen var ikke udløbet, men mange har tilmeldt sig både til fortur og selve årsmødearrangementet, og det selvom der ikke er tilskud.

Om årsmødet i 2016 orienterede formanden for Fynskredsen, Karen Jacobsen. Møde, fest og overnatning bliver på Fjelsted Skovkro, og man har truffet aftale om nogle interessante besøg. Årsmødet afholdes 30. og 31. maj, og der kan forventes et program for fredagen, så forturen tilbydes.

Afstemningsformen

Næste punkt på hovedbestyrelsens dagsorden var afstemningsformen, når vi til årsmødet skal stemme om foreningens fremtid. Hovedbestyrelsen var enige om, at et medlemsnummer giver en stemme. Hvert enkelt tilmeldte medlem modtager før selve generalforsamlingen begynder en kuvert med en stemmeseddel.

Skulle der møde medlemmer frem til generalforsamlingen, som ikke har tilmeldt sig noget af det øvrige arrangement, kan de få udleveret stemmeseddel, når de dokumenterer medlemskabet af foreningen.

Hovedbestyrelsen besluttede, at hvert stemmeberettiget kan have en fuldmagt til at stemme. Den der har fuldmagten, har også dokumentationen for, at den – på hvis vegne der stemmes, har medlemskabet i orden.

Drøftelse af fremtiden

Dette vitale punkt blev indledt med en runde, hvor alle kredsene gjorde rede for deres holdning. Og derefter var ordet frit.

En kreds går ubetinget ind for at fortsætte, tre kredse er delte på spørgsmålet.

Landsformanden erindre om, at Ribekredsen allerede er nedlagt, da bestyrelsen ikke kunne finde afløsere.

Mødeleder Jens Brogaard Jensen konkluderede: "De fleste kredse ser en nedlæggelse, som den realistiske løsning på foreningens fremtid."

Dette blev hovedbestyrelsens indstilling til årsmødet.

Nyt fra kredsene

Efter en runde til kredsene står det klart, at kredsene kæmper en brag kamp for at holde deres aktivitetsniveau. Nogle kredse har god tilslutning, andre må aflyse som følge af for ringe tilslutning, der er en følge af det vigende medlemstal.

Landsformanden sluttede hovedbestyrelsesmødet med en stor tak til Jens Brogaard Jensen for god mødeledelse og ønskede alle et godt årsmøde.

Stensigmose

Gitte og Frode Lehmann, syvende generation på Stensigmose.

Den meget smukt beliggende gård Stensigmose er besøgs-mål for lørdagens årsmødeprogram. Gården har været i slægten i 200 år, og den nuværende generation med Gitte og Frode Lehmann er den syvende.

Hjemstedet for gården Stensigmose er på den 43 km² store halvø Broagerland mellem Sønderborg bugt og Flensborg Fjord. Broagerland er i dag en del af den sønderjyske kommune Sønderborg, og på østsiden strækker Stensigmoses jorde sig fra Broagerland Strand Camping ved Folekobbel Skov og 1.200 meter langs med kysten ud mod Sønderborg Bugt. Tæller man de forpagtede jorde med, bliver det til hele 1.600 m langs med kysten.

Det gamle matrikelkort fra 1870 viser, at kysten i gennemsnit er kommet 30 - 40 m tættere på gården som følge af de mange vintres storme. Nogle steder er der endda forsvundet helt op imod 70 m.

Frode Lehmann fortæller, at på den yderste mark finder arkæologerne danske granater og uniformknapper fra krigen i 1864. Fund af stifter viser, at på gårdens mark var kanonstillinger, hvorfra man beskød Dybbøl.

Nær gården ligger en campingplads, og derfra var der i gammel tid færge til Sønderborg. Skulle Frode Lehmanns bedsteforældre til Sønderborg, så var den hurtigste vej med færgen. Gårdens slagtesvin blev også sendt med færgen til Sønderborg.

det økologiske mejeri
NATURMÆLK

Gårdens historie

Om gårdens historie fortæller Jesper Lehmann:

Ca. 1800	Efter udflytningen af ejendomme fra landsbyen Skelde, blev nogle enkelte jordlodder frastykket. Der blev forsøgt teglværksdrift i nogle år i området.
1816	Teglværksdriften bliver opgivet, og Jacob Iversen køber 1 tønde land.
1819	Yderligere 3 tdr. land bliver tilkøbt og den første del af stuehuset bygges.
????	Jacob Iversens datter, Cathrine Marie, arver ejendommen. Hun er gift to gange - sidst med Jens Iversen.
????	Deres søn, Frederik Iversen, overtager ejendommen. Han gifter sig med Jørgen Lehmanns søster. De får ingen børn sammen, og da hun dør i 1886, bytter Frederik Iversen ejendom med sin nevø - Nicolai Lehmann (Jørgen Lehmanns søn - Frodes oldefar).
1/4 1910	Overtager Nicolai Lehmanns søn, Jørgen, gården. Samme år bliver han gift med Helene med hvem han får ti børn. To børn er dødfødte og en dør som treårig.
1910	Den ældste del af de eksisterende staldbygninger bygges.
1/10 1955	Gården købes af sønnen Rudi, som bliver gift med Erna. De får tre børn: Hans, Frode og Lone. Der er 13.2 ha til gården. På gården er der ni køer samt nogle søer og slagtesvin.
1/7 1981	Frode overtager gården efter Rudis pludselige død den 16/4 1981. Der er nu 25 ha til gården, 22 køer, 8 søer og 100 slagtesvin.
26/2 1983	Frode bliver gift med Gitte, og de får tre børn: Jesper i 1985, Tina i 1987 og Rasmus i 1989. De er nu syvende generation på gården.
1983	Svinene bliver sat ud og besætningen udvidet til 40 malkekøer.
1985 - 1989	Stuehuset moderniseres.
1992	Der tilkøbes 20 ha og mælkekvote fra naboejendommen. Der bygges løsdriftsstald til 80 køer, malke- og kalvestald. Der er nu i alt 45 ha til gården.
1994 - 1995	Gården omlægges til økologisk drift. Der forpagtes mere jord for at kunne producere nok foder til dyrene.
1997	En offentlig sti bliver etableret rundt på gårdens marker. Sporet ved Stensigmose fik i 1998 tildelt Sønderjyllands Amts naturpris.
2000	Plantning af 0,7 ha med frugttræer påbegyndes.
2001	Plantningen færdiggøres, og der indkøbes fem bifamilier.
2003	Ejendommen Skeldebro 8 købes med 19 ha og yderligere 27,5 ha forpagtes. I alt drives omkring 170 ha.
2004	Stalden på Skeldebro 8 bliver lavet om til ungdyr (kvier) i stedet for grise. Ejendommen Skeldebro 11 (Mølskov) købes med 9 ha.
2005	Huset på Mølskov sættes i stand og udlejning af to ferielejligheder påbegyndes. Hjemme udvides besætningen til 100 malkekøer og der drives omkring 140 ha. Familien medvirker i en tv-reklame for Arlas nye tiltag: Harmonie Egnsmælk.
2006	Laden på Skeldebro 8 brænder den 27. juli, hvilket giver mulighed for ombygning af kostalden hjemme i 2007. Den gamle del af stalden på Mølskov rives ned i december.
2007	1. januar skiftes mejeri fra Arla til Naturmælk. Kostalden gennemgår en ombygning i løbet af sommeren.
2008	Mange småreparationer og renoveringer bliver færdiggjort på ejendommen.
2009	Frode bliver valgt til formand for bestyrelsen i det økologiske mejeri Naturmælk.
2010	Cirka 1.600 besøgende ser køerne bliver lukket på græs i april.
2012	Nogle af frugttræerne er desværre temmelig ramt af kræft, og de fjernes derfor. I stedet for giver det plads til en lille fold til de mindste kalve. Samme år laves haven en hel del om, så den i dag fremstår mere åben. Der er én elev ansat, Anders Iwang.
2013	Naboejendommen "Gåsbjerg" overtages med 28 hektar. Jorden har været forpagtet i en del år, og Stensigmose har nu et jordtilliggende 117 ha ejet og yderligere 30 ha forpagtet. Besætningen er oppe på 108 køer. I februar starter Lindy Rudolph som fast medhjælper på ejendommen.
2014	Flere end 3.000 ser med, da køerne bliver lukket ud til økodag i april. Opbevaringskapaciteten til ensilage udvides med 25 %, da de eksisterende plansiloer bliver renoveret og forlænget. Endvidere opføres en ny lade på 1.000 m ² til opbevaring af halm, høg og maskiner.

Vores marker

I tidens løb er der købt en del jord, så i dag er der 117 ha (hektar) til Stensigmose. Derudover forpagter vi ca. 30 ha, så vi kommer op på 147 ha. 11 ha er skov, krat, vej, bygninger og så videre. Vi dyrker korn, græs og andet foder på cirka 136 ha.

½ ha er med frugttræer – æbler, pærer og blommer, og man fremstiller selv æblemost, som sælges fra gården.

Markdriften

På Stensigmose kører vi et sædskifte på otte år, hvor de fire år er med kløvergræs, mens vi dyrker majs, korn og helsæd (byg og ærter) med udlæg af græs og kløver de andre fire. Det sikrer en god forsyning med foder til dyrene, et sundt skifte mellem afgrøderne og en sund jord.

Vi udfører selv den del af markarbejdet, der kræver de mindste maskiner, mens maskinstationen tager sig af resten. Det vil sige, at vi pløjer, harver, sår, slår græs og presser halm selv, mens maskinstationen høster alle afgrøderne og kører gødningen ud.

Økologi og samarbejde

Vi driver Stensigmose efter de økologiske regler og principper. Det betyder, at vi ikke bruger sprøjtemidler eller kunstgødning, og vi bruger heller ikke noget konventionel gylle, selvom vi gerne må.

Vi har faktisk så meget gødning, at vi sælger af det, og det gør vi til to lokale, økologiske planteavlere. Til gengæld køber vi græs og overskydende halm hos dem. Det er til gavn for både dem og os.

Vores dyr

På Stensigmose er der cirka 108 køer, 75 kvier og 40 kalve samt en flok høns og nogle katte. Alle dyrene kommer mest muligt på græs, men om vinteren er vejret ganske enkelt for dårligt, og der er intet foder på markerne. Alle dyrene går løse hele året.

Kostalden er opdelt i to afdelinger, hvor den ene er forbeholdt de 30 yngste og mindste køer, mens den anden har plads til 68 af de ældre køer. Om sommeren går de alle i en flok. Begge afdelinger er udstyret med en bås per ko, hvor der i hver bås er lagt et lagt blødt gummi nederst og et lag skridsikkert gummi øverst.

Kvierne er opstaldet på en ejendom cirka én km fra Stensigmose, hvor de går i fire store bokse opdelt efter alder. Boksene bliver strøet med masser af halm, som holder dem tørre og rene.

Kalvene kommer på græs, når de er fyldt fire måneder, men ind til da går de i kalvestalden. De første et-to døgn går de

sammen med deres mor, og derefter får de en boks for dem selv i en uges tid. Her kan vi lære dem at drikke mælk, inden de bliver lukket sammen i hold.

Tyrekalvene sælges til en lokal landmand, der fodrer dem op og sælges under navnet ”Dansk kalv”.

Familien

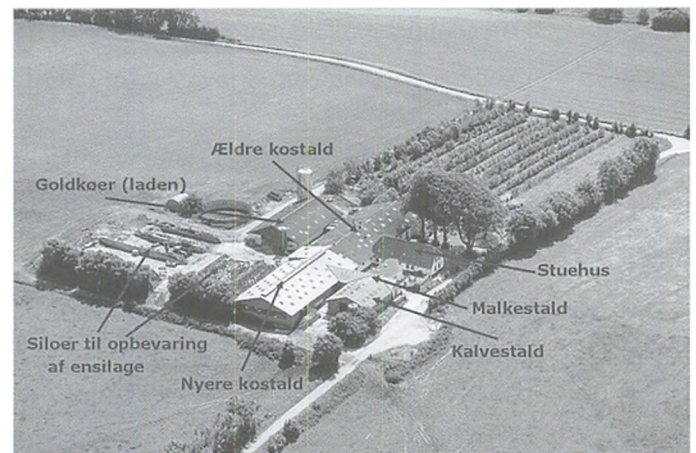
Frode, født januar 1958, er uddannet landmand fra Gråsten landbrugsskole i 1980 og varetager den daglige drift af gården. En del tid går med posten som bestyrelsesformand i det økologiske mejeri Naturmælk samt en række andre bestyrelsesposter i landbruget og lokalområdet.

Gitte, født september 1960, er uddannet kordegn og ansat på deltid hos Sct. Marie sogn i Sønderborg. Hjemme har Gitte ansvaret for udlejning af ferielejligheden på Mølskov samt salg af frugt, mens der også bliver givet en hånd med ved malkning og pasning af dyrene. Det gælder især gårdens høns og katte.

Jesper, født november 1985, er uddannet cand. scient. i husdyrvidenskab fra Københavns Universitet i 2012, og i øjeblikket er han i gang med et Ph. D-projekt ved Aarhus Universitet i Foulum ved Viborg. Jesper giver af og til et nap med gården med alt fra det praktiske til papirarbejdet.

Tina, født oktober 1987, bor i øjeblikket i København, hvor hun læser jura ved Københavns Universitet. I sin fritid arbejder hun blandt andet som studentermedhjælper ved hærens konstabel og korporal forening.

Rasmus, født juni 1989, er uddannet automatikfagtekniker fra EUC syd i Sønderborg i 2011, og i januar 2014 blev han faglært landmand. I 2014 flyttede han til Norge sammen med sin kæreste, Camilla, hvor de begge har fået fast arbejde. Rasmus skal være med til at drive et frilandsgartneri på 60 ha, mens Camilla er pædagog i en børnehave.

Frydendal i Dybbøl sogn

Peter Philipsen sammen med børnene Ellen Kirstine, Hans Christian og Niels Peter foran Frydendals stuehus fra 1865.

Årsmødeudflugten søndag byder bl. a. på besøg hos Louise og Peter Philipsen som er 4. generation på gården Frydendal. I 2009 besluttede de sig for at ombygge de en gammel og udtjent kostald til ismejeri og isbutik. Ismejeriet er på få år blevet en succes.

Peter Philipsen fortæller: "Der sker en del fornyelse rundt omkring på de danske gårde i disse år. Flere steder opstår der nye forretninger i traditionelle landsbrugsbygninger, som kan beskæftige lige så mange, og på sigt måske endnu flere, som det traditionelle erhverv. Et eksempel herpå er vores Ismejeri her på Frydendal."

Historien

Gården Frydendal fortæller en spændende historie. Frydendal blev brændt ned af danskerne under krigen i 1864 og genopført i 1865. Den kom i nuværende slægts eje i 1900, da Hans Peter Philipsen købte den. Han kom fra nabogården Grønekær, som havde været i slægten siden 1778.

Dengang var der både landbrug med 25 ha og landevejskro med tilhørende rejsestald. Her har rejsende i gamle dage

kunne få et hvil, inden turen ad Flensborg Landevej gik videre.

I dag kan de rejsende turisterne - få en forfriskning før de fortsætter deres oplevelser i den historiske egn.

I 1942 forpagtede sønnen Hans Peter Philipsen gården, som han købte i 1954. I 1978 fulgte Karen og Hans Peter Philipsen efter. De bor nu i aftægten, efter at Louise og Peter Philipsen overtog gården den 1. juli 2007.

Louise og Peter Philipsen har børnene Ellen Kirstine, Hans Christian og Niels Peter.

Louise er modelkonstruktør (tøjdesignerens højre hånd).

Beskrivelse af projektet

Peter Philipsen fortæller: "Frydendal ligger i Dybbøl omgivet af smuk natur og tæt på Vemmingbund, der er den lokale strand. Gården ligger desuden lige op af Gendarmstien, der er en af Danmarks bedst kendte og mest populære vandreruter. Den gode placering er en stor styrke, og den har været med til at give næring til min gamle drøm om at sælge is fra gården. En drøm, der er kombineret med et ønske om selv at forædle råvarer fra gården og at kunne følge produktionen fra jord til bord.

Til Frydendal hører der 70 ha og ialt drives der 170 ha. På gården er der 130 sortbrogede malkekøer, 170 stk. opdræt, nogle tyrekalve sælges til H. K. Oksbjerg og bliver til Dansk Kalv. Mælken, som ikke bruges i ismejeriet, sælges til Arla Foods, og kreaturerne slagtes på slagteriet Danish Crown.

I 2009 besluttede vi os for at sælge is fra gården. Derfor kontaktede vi det hollandske firma Farmhouse Ice Cream, der har udviklet et franchise koncept, hvor de leverer maskiner, opskrifter, rådgivning, markedsføringsmateriale og de råvarer til isproduktionen, som ikke kan fås lokalt. Farmhouse Ice Cream har ismejerier i 16 lande, og ved at etablere sig i samarbejde med firmaet, sikrede Frydendal sig, at andre ikke kan slå sig op med et lignende koncept i området. I alt har vi brugt 1,5 mio. kr. på at erhverve det nødvendige inventar og indrette den gamle kostald til ismejeri, isbutik og lager.

Frydendal Ismejeri Dybbøl åbnede i påsken 2009, og man kom bedre i gang end forventet med at sælge den hjemmelavede højkvalitetsis. Frydendal Ismejeri Dybbøl har et stort udvalg af både flødeis og sorbet, og en del af råvarerne kommer fra lokale leverandører. Der tilbydes nu næsten 40 slags is. I gårdbutikken sælges isvafles, is i bæger og islagkager, men man behøver ikke længere at lægge vejen forbi Frydendal for at smage den lokale is. Bondegårdsisen kan nemlig købes i en række gårdbutikker og varehuse i Aabenraa- og Sønderborgområdet.

Frydendal Ismejeri Dybbøl er en succes. Der er på få år skabt et godt kendskab til ismejeriet. Ismejeriet har skabt to nye varige arbejdspladser, og forhåbentlig stiger efter-

spørgslen på kvalitetsis, så det bliver muligt at beskæftige flere personer. Det er muligt at fordoble produktionen, hvis efterspørgslen er der. Frydendal Ismejeri Dybbøl er det første afsluttede LAG projekt i Sønderborg Kommune, og ismejeriet er bevis på, at det godt kan lade sig gøre at etablere og drive en kvalitetsfødevarer virksomhed baseret på forædling af gårdens egne fødevarer.²

Slægtsoversigt:

1900

Hans Peter Philipsen (1873-1955).

Gift med

Marie Jørgensen (1889-1964).

1954

Hans Peter Philipsen (1910-1992).

Gift 1942 med

Johanne Bothela Lorentzen (1913-1995).

1978

Hans Peter Philipsen (1947).

Gift 1976 med

Karen Riber Jensen (1947).

2007

Hans Peter Riber Philipsen (1978).

Gift 2008 med

Louise Sejrup Thomsen (1981).

Adresse

Frydendal ismejeri har adressen:

Flensborg landevej 5, 6400 Sønderborg.

Gårdbutikken har åbent:

April-maj:

Fredag-søndag: kl. 11-17. Helligdage: kl. 11-17.

Juni-oktober:

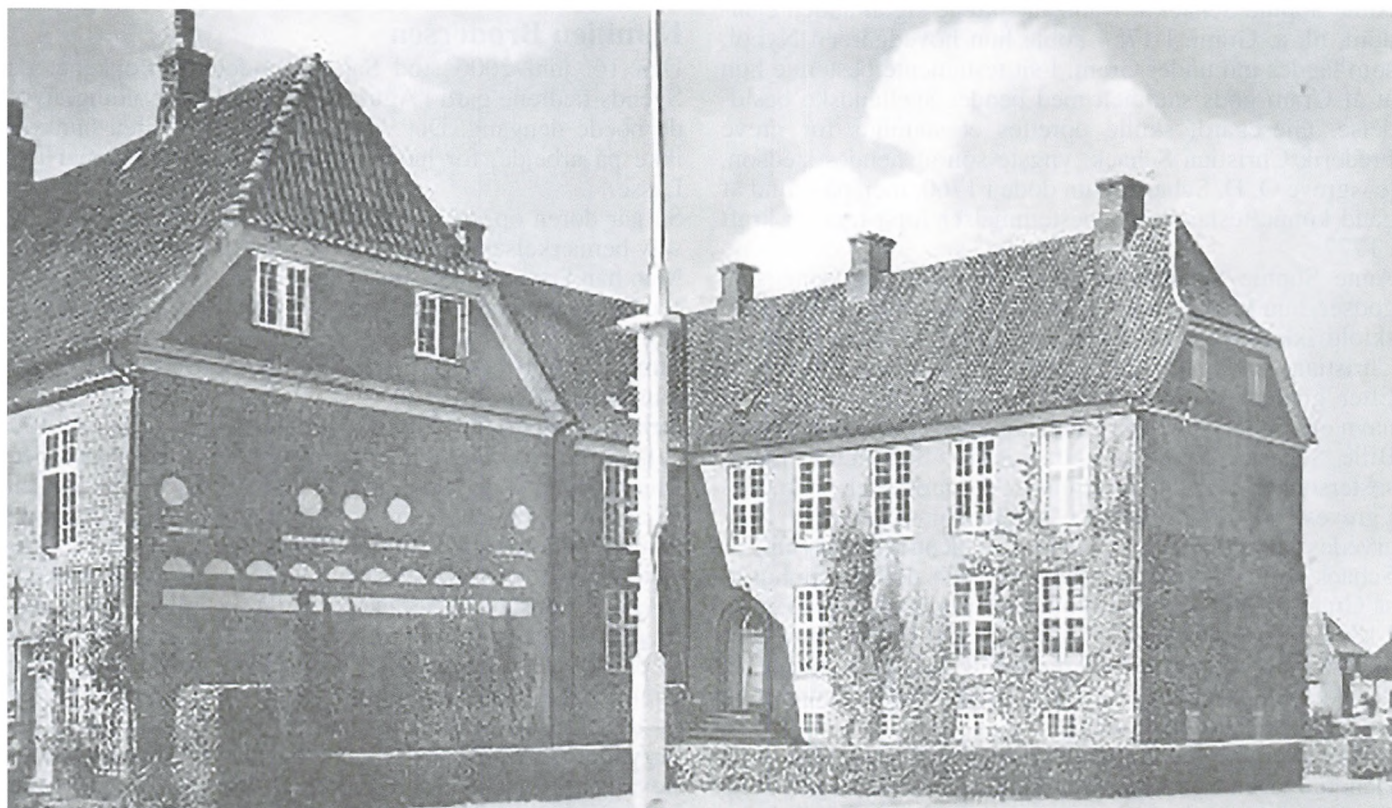
Dagligt kl. 10-18 (enkelte uger lukket mandag)

November-marts:

Fredag: kl. 13-17 og lørdag kl. 11-15.

Vinja .dk
Lokale fødevarer

Gram Slot

Fredag, den 29. maj besøger deltagerne i forturen Gram slot og gods. Den historiske ejendom er kendt fra fjernsynet, hvor den har været rammen om underholdningsudsendelser. På det sidste har vi også oplevet familien Brodersen på Gram i udsendelserne om godsejerne.

Slottet

Gram slot ligger på en holm i Gram å. Holmen er opstået efter en mølledæmning hævede vandstanden i åen. Fra gammel tid søger landevejen over den brede ådal ad dæmningen i en bue uden om slottet. Vandmøllen var aktiv indtil 1922.

Den nuværende beliggenhed er først fra omkring 1500. Den gamle borg fra middelalderen lå i Storskovens udkant, hvor en mindsten markerer voldstedet, der skal være anlagt af hertug Erik Valdemarsøn i 1314.

Slottet består af tre fløje, der danner en borggård, som er åben mod nord. Ældst er østfløjen, som antages af være opført i slutningen af 1400-tallet, men blev ombygget i midten af 1500-tallet.

Sydfløjen er opført efter rigsfeltherre Hans Schacks overtagelse af Gram i 1664. Det er en monumental bygning, der dog har gennemgået store ændringer.

Vestfløjen blev opført o. 1750 af enkelensgrevinde Anne Sophie Schack, der lod den gamle vestfløj rive ned og på dens fundament opførte den nuværende fløj. Samtidig blev østfløjen ombygget, så den blev tilpasset tidens stil, klassicismen, og det samme skete for sydfløjen, hvor det store tårn på nordsiden blev fjernet, og der blev sat en bred risalit. I 1959-1960 blev østfløjen moderniseret, da ejeren fik indrettet en tidssvarende bolig. Fra 1821 til 1927 og igen fra

1938 til 1960 havde der ikke boet noget herskab på Gram. I 1944 blev syd- og vestfløjen beslaglagt af besættelsesmagten, hvorved store værdier gik tabt. Efter befrielsen gennemførtes en nødtørftig restaurering, som stort set blev bekostet af ejeren.

Den forrige ejer, greve Brockenhuus-Schack, indrettede slottets vestfløj i moderne stil til hverdagsbrug, og her bor Sanne og Svend Brodersen med deres fire børn.

Historien

Gram er en af vore ældste herregårde, hvis historie kan føres tilbage til kong Valdemar Sejrs tid, da kongens jordebog fra 1231 nævner gods i Gram sogn. Godset indgik i krongodset, og det første Gram er antagelig opført i 1314 af Hertug Erik, et oldebarn af kong Abel, der året i forvejen havde fået overdraget krongodset i Slesvig i forlening af kong Erik Menved. I det følgende århundrede er godsets ejerforhold udviklede og omskiftelige, idet der stod en stadig strid herom mellem den danske krone og hertugerne. Ved dronning Margrethes anerkendelsen af greve Gerhard den Sjette som hertug af Sønderjylland i 1396 kom Gram gods under ham. Godset var derefter et len, men omkring 1430 må det være overgået til privat eje.

I 1638 erhvervede kong Christian den Fjerde Gram, som han kort efter overdrog til Dionysios v. Podewils, hvis enke i 1664 solgte til rigsgreve Christoffer Rantzau, som kort efter afstod til Hans Schack (1609-1676) til Møgeltønderhus.

Hans Schack var i 1659 udnævnt til feltmarskal, og han er knyttet til forsvaret af København og til slaget ved Nyborg, der var den endelige sejr over svenskerne. I 1661 havde han købt Møgeltønderhus (Schackenborg) og Riberhus lens,

og fik oprettet et grevskab af sit gods ved Møgeltønder. Efter Hans Schacks død arvede sønnen Otto Diderik Schack alle faderens besiddelser. Han døde i 1683 og den 6 år gamle søn, Hans Schack, overtog alle faderens besiddelser. Han døde allerede i 1719, og ældste søn Otto Didrik Schack overtog grevskabet Schackenborg, medens enken, Anne Sophie Schack f. Rantzau sikrede sig al anden ejendom, bl. a. Gram. I 1754 købte hun hovedgården Nybøl, som lagdes ind under Gram. I sit testamente bestemte hun at af Gram gods sammen med hendes sjællandske besiddelse, Giesegård, skulle oprettes et stamhus for greve Frederik Christian Schack, yngste søn af hendes stedsøn, lensgreve O. D. Schack. Hun døde i 1760, men på grund af gæld kunne testamentets bestemmelser først træde i kraft i 1777.

Anne Sophie Schack var ikke bare aktiv omkring sine godser, hun købte også det Amalienborgpalæ, som Løvenskiold ikke havde økonomi til at fuldføre. Palæet kaldes Christian den Niendes palæ, og er nu residenspalæet.

Efter grevens død i 1790 overgik stamhuset, der havde navn efter den sjællandske del Giesegård, til sønnen Knud Bille Schack, der døde ugift i 1821. Stamhuset tilfaldt søstersønnen H. A. Brockenhuus, der året efter ophøjedes i grevestanden under navnet Brockenhuus-Schack. I 1847 arvedes stamhuset af sønnen greve Knud Brockenhuus-Schack. Efter grænsedragningen i 1864 deltes stamhuset, så Gram og Nybøl godser kom under tysk overhøjhed.

I 1892 blev stamhuset overtaget af Adolf Ludvig Brockenhuus-Schack. Ligesom faderen havde han gjort meget for danskheden på egnen. Hovedbygningen blev restaureret og haven på slotsholmen omlagt.

I 1919 overgik grevens sønderjyske del af stamhuset til fri ejendom. Den nye tyske regering efter kejserrigetets fald, gennemførte en lensaflysning, hvorved der ikke skulle afgives jord eller kapital for igen at få godset på egne hænder.

Ved afstemningen i 1920 stemte alle i Gram godskommune dansk, hvilket er et bevis på den indflydelse der udgik fra slottet.

I 1938 blev slottet, Gramgårds bygninger, søen og en del af Lunden i alt 55 tdr. land - frivilligt fredet.

I 1940 overtog sønnen greve Knud Henrik Otto Brockenhuus-Schack Gram og Nybøl godser, der i 1945 blev omdannet til et aktieselskab, der senere blev bestyret af fætterens søn greve Jens Knud Bille Brockenhuus-Schack, som i 1964 blev ejer af godset. På den tid var der 1670 ha til Gram og Nybøl godser, der fordeltes sig således: Gram

slot og avlsgård: 262 ha, Nybølgård: 196 ha, Billelund: 167 ha, skov og plantage: 966 ha øvrigt: 79 ha.

Greve Brockenhuus-Schack var i 1963 blevet gift med Susanne Grandjean til Vennerslund på Falster. I 2006 besluttede familien at samle interesserne på Falster og stille Gram og Nybøl godser til salg.

Familien Brodersen

Den 16. juni 2006 stod Sanne Broderen i køkkenet på Svends fædrene gård i Agtrupskov uden for Kolding, hvor de boede dengang. Det var midt på dagen, men hun var ikke på arbejde, for hun var på barsel med nummer tre, Lasse.

Så går døren op, og ind kommer Svend. Det er ikke i sig selv bemærkelsesværdigt, for det er ved at være frokosttid. Men han kommer ikke for at spise.

Jeg har fået en idé, siger han. Jeg synes, at vi skal købe et slot!

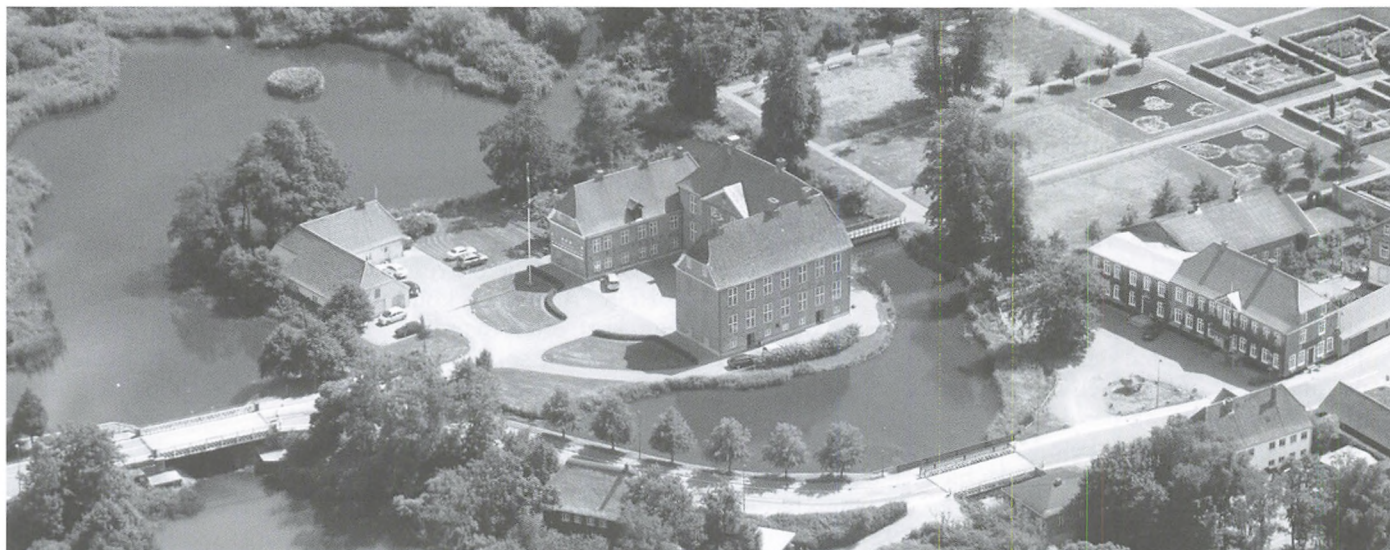
Jamen, det er da en god idé. Lad os bare gøre det, siger Sanne med et smil.

Det er så langt ude, så bindegalt, synes hun, at det selvfølgelig er en vits. Men så lægger Svend annoncen på bordet. Han har klippet den ud af avisen og har ikke kunnet få den ud af hovedet siden: Gram og Nybøl godser med tilhørende Gram Slot er til salg. Familien Brockenhuus-Schack, der har ejet slottet siden 1664 vil sælge. Pris: 90 millioner kroner.

Svend Brodersen mener det alvorligt, bestiller salgsoptiltingen, der er tyk som en roman, og så kører de ud for at se på slottet. Når man kører ad landevejen fra Rødding til Gram, ligger det der pludselig helt overraskende foran en og ligner et eventyr. På afstand ser det ud, som om vejen begynder og ender ved slottet, og det gjorde den i bogstaveligste forstand for familien Brodersen. Idéen om at købe det var vild, men også vildt spændende, så Sanne stod ved sit ja.

I et helt år arbejdede de begge med planer, idéudvikling, forhandlinger og finansiering. Svend havde stor glæde af, at han har suppleret sin landmandsuddannelse med en kandidatgrad i økonomi, men teoretisk indsigt gjorde det ikke alene. Det krævede også en god bankforbindelse og en engageret medinvestor den tidligere virksomhedsejer Niels Nygaard før millionerne var i hus.

Forhandlingerne fandt sted i dybeste fortrolighed, så end ikke den nærmeste familie vidste noget på forhånd. Overraskelsen var stor, da Sanne og Svend Brodersen kunne stå frem som de nye ejere af Gram Slot, men det var begejstringen og opbakningen også.

Før de købte slottet brugte Svend Brodersen mange kræfter og meget tid på politisk arbejde som viceborgmester i Kolding og formand for Venstres byrådsgruppe, men politik er fortid nu.

Jeg bliver af og til spurgt, om jeg ikke savner den magt og indflydelse, jeg havde som politiker, men der må jeg blankt svare nej, siger han. Da jeg var politiker, var jeg næsten altid til møde om eftermiddagen og om aftenen og kom hjem, når børnene var lagt i seng. Mit politiske liv var mit projekt, ikke deres, men Gram Slot er vi fælles om. Børnene følger med i alt, hvad der foregår, og der er også mange ting, de efterhånden kan være med til. Og jo større de bliver, jo mere bliver de involveret.

I 2010 trak familien Nygaard sig ud af samarbejdet, og Svend Brodersen overlod 47 % af godset til forretningskæden Rema 1000.

Drift

I 2007 overtog familierne Brodersen og Nygaard Gram Slot fra familien Schack/Brockenhuus. De nye ejere er nu i gang med en omfattende revitalisering af stedet, hvor moderne økologisk landbrug kombineres med et kulturelt oplevelsescenter i herregårdens unikke bygningskulturelle rammer. Ønsket er at åbne op for nye aktiviteter og genskabe Gram Slot som et kulturelt og erhvervsmæssigt fyrtårn. For ejerne er det vigtigt at bibeholde stedets bygningskulturelle værdier, og derfor skal revitaliseringsprojektet også skabe mulighed for at udvikle kulturelle aktiviteter og arrangementer, som knytter sig til herregårdens bygninger og kulturarv.

Konkret er ejerne i gang med at etablere messefaciliteter i den store tolængede kostald og i avlsgårdens enorme holstenske lade. Staldens vestlænge skal indrettes til gårdbutik og café, hvor herregården kan sælge egne lokalt producerede varer. I nordlængen skal der indrettes plads til workshops, messe- og markedsaktiviteter. Faciliteterne bliver de største af deres art i kommunen og vil fremover tilbyde arrangementer med inspiration og læring for bl.a. bygningsrestaurering, formidling, landbrug og fødevarer.

Realdaniakampagnen ²Fremtidens Herregård² blev lanceret i 2008 for at bidrage til at genskabe livet på landet og bidrage til at genopfinde herregården som kulturel og økonomisk dynamo. Gennem to idékonkurrencer har kampagnen givet støtte til i alt 24 nytænkende projekter på herregårde overalt i Danmark. De udvalgte projekter understreger alle hver på deres måde hvordan en revitalisering af herregårdens bygninger kan udvikles som ramme om forretningsmæssig innovation og udvikling i landdistrikterne, og de viser, at god bygningsbevaring og nytænkende, bæredygtige forretningsmodeller går hånd i hånd.

Svend Brodersen, der er landmand, slotsejer og tidligere Venstrevicesborgmester i Kolding kommune. Han står for omlægningen af det stort landbrug med 1200 hektar og 250 malkekøer til moderne økologisk drift.

Siden parret overtog slottet den 1. juli 2007, er der skabt omkring 30 arbejdspladser. Bygningerne er sat i stand og slotsparken renoveret. Der er indrettet restaurant, hotel og gårdbutik.

En tidligere ambassadør vil have Svend Brodersen med til økologisk omlægning af et stort landbrug i Tanzania, og han er også optaget af et muligt samarbejde med kinesiske lokalpolitikere, der vil skabe en helt igennem bæredygtig kommune på Shanghai-kanten.

Fra Slægtsgård til Christiansborg

Folketingsmedlem Jacob Jensen (V)

I februar havde jeg fornøjelsen at deltage i den lokale/regionale Slægtsgårdsforenings generalforsamling i Høng. Jeg blev efterfølgende opfordret til at skrive lidt om mig selv, til foreningens blad, hvilket jeg hermed gør:

Jeg stammer fra Tølløse-egnen på Midtjylland, hvor jeg er født og opvokset på familiens slægtsgård. Eller det vil sige, i hele min barndom boede min farfar og farmor på gården, mens jeg selv sammen med min storebror og mine forældre boede lige på den anden side af vejen på en landejendom. Min oldefar havde i 1924 købt Langholmsholmsgården, hvorefter min farfar overtager den i 1940. Min far køber gården i 1978 og flytter selv ind sammen med min mor i 1995. I mellemtiden er min farfar død, mens min farmor flytter ud i en aftægtsbolig, der er etableret i en sidebygning på gården.

Sammen med nabogården, som min far køber, består Langholmsholmsgården af ca. 55 HA agerjord, som i dag passes af min storebror. Jeg selv bor ved Undløse (mellem Holbæk og Sorø), hvor jeg sammen med min hustru Marie-Louise og vores tre små børn har en landejendom med 12 HA. Vi har Kongsdal gods som nærmeste nabo, og lidt længere nede ad vejen ligger Torbenfelt gods, hvor flere Morten Koch film er blevet optaget.

Jeg har været medlem af folketinget i 10 år for Venstre, hvor jeg er økonomi- og kommunalordfører. Jeg er opstillet i Sjællands Storkreds, hvorved jeg repræsenterer min fødeegn og det område, hvor jeg bor. Det føler jeg giver mest troværdighed i mit arbejde, da jeg kender området rigtig godt.

Inden jeg kom i folketinget arbejdede jeg en del år som økonom hos A.P. Møller, idet jeg bl.a. var udstationeret til London i et års tid. Det jeg lærte hos A.P. Møller om bl.a. rettidig omhu, at være disciplineret i sit virke, og det at gøre sig umage, er ting, som jeg har taget med videre til mit politiske arbejde.

Da jeg har boet det meste af mit liv på landet, ligger landbrugspolitik og forholdene for erhvervet mig meget på sinde. Jeg er derfor også medlem af folketingets fødevarerudvalg, hvor arbejdet netop handler om de vilkår, som vi tilbyder landbruget. Og de er ikke de bedste i disse år, hvorfor jeg håber på et snarligt folketingsvalg, så politikken på dette område kan blive ændret til det bedre.

Ud over landbrugspolitik har jeg også en del med økonomi, finanspolitik og skat at gøre. Jeg bilder mig ind, at hvis man arbejder med de ting, som man finder mest interessant, så kan man også gøre den største forskel.

Dybbøl

Ved siden af historiecenteret ses Dybbøl Mølle, som er det dansknationale symbol i grænselandet.

Den nuværende Dybbøl Mølle er opført 1936 efter brand. Det er en hollandsk vindmølle som var i brug til 1990. I 1995 indrettede museet på Sønderborg Slot udstillinger i møllen og kornmagasinet. A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal gav 5,5 millioner kroner til restaurering af den efterhånden forfaldne mølle, og i 2009 blev møllen nypudset og kalket; og vinger og rundgang repareret.

Den første mølle blev bygget i 1744, og brændte i år 1800. Møllen var centrum for voldsomme kampe i de slesvigske krige: 1848-1849 og 1864. Møllen blev ødelagt begge gange, men genopført.

Den islandske præst Thordur Thomasson (1872-1931) skrev det kendte mindedigt:

Tvende Gange skudt i Grus
Atter rejst som Møllehus
Vogter for et Mindebo
Selv en Bavta, dansk og tro.

Spejd så langt dit Øje når
Grav ved Grav i Marken står.
Danske Mænd gav Livet hen
Troskab holder Skansen end.

Tåredugget Ærekrans
Slaar om Dybbøls Navn sin Glans.
Slægter dø, men Sproget binder.
Fremtid gror af dyre Minder.

Holger Drachmann besøgte Dybbøl Banke i 1877 og skrev i den forbindelse digtet:

Her staar jeg og vil ikke flytte min Fod
som Vagt på den vældige Banke;
Granater skal ikke rokke min Rod,
og Ild ikke kvæle min Tanke.
Min Rod den munder i Danmarks Bund.
Min Tanke er den: der skal komme en Stund,
hvor Hjerter omkring mig skal banke.
Omkap med det Hjerte af Egerod
som Mølleren sætte i Vingen lod;
og slaa med sin Vinge, og staa, hvor man stod.
Med Ære og Ret; det er Tingen!"

Årsmødeudflugten søndag omfatter besøg på Dybbøl Banke. Vi skal vises rundt på historiecenter Dybbøl Banke, som for år tilbage blev skabt af historikeren Hans Ole Hansen. Historiecenteret er nu underlagt museet på Sønderborg Slot, som forsøger at levendegøre krigen 1864.

I 1861-63 anlagde danske ingeniørtropper Dybbøllstillings 10 skanser i en halvbue af to kilometers længde fra Vemmingbund til Als Sund. Skanserne blev på grund af besparelser opført med træblokhuse som beskyttelsesrum for mandskabet i stedet for beton. Det kostede senere mange livet, at kun ammunitionskamrene blev opført i beton.

Interessant lokalhistorie

Slægtsgårdsbladets læsere vil kende Ole Krogh Jensen, der gennem mange år har leveret læseværdige indlæg fra sin egn, den tidligere Fladså kommune øst for Næstved.

Nu er hans omfattende historiske forfatterskab ved at blive lagt ud på en hjemmeside.

Hjemmesiden omfatter også et stort slægtshistorisk materiale.

Ole Krogh Jensens beretninger og slægtsoplysninger findes på: www.Margit-Hansens-hjemmeside.dk

NYT FRA KREDSENE

Kredsens arrangementer er interessante, og alle er velkomne til at deltage i det, der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2.

Alle aktuelle indbydelser til kredsens arrangementer kan ses på foreningens hjemmeside www.slaegtsgaardsforeningen.dk under punktet kalender.

Nordsjællandskredsen

Den 15. april om aftenen mødtes vi i Grønnegadecentret i Hillerød. Centret er et meget brugt center for seniorer i Hillerød kommune, som Jørgen Bohn indledte mødet med at fortælle om.

Derefter var generalforsamling om årets gang, til bestyrelsen var Helen Henriksen og Jens Brogaard Jensen på valg. Helen havde ønsket at træde ud af bestyrelsen og Jens blev genvalgt. Helen fik en stor tak for sin indsats i over 10 år. Bestyrelsen fortsætter nu med fire medlemmer.

Derefter en orientering/snak om foreningens fremtid, Jens tog i sin orientering afsæt i sidste års Årsmøde og det i sidste uge afholdte hovedbestyrelsesmøde.

Flere ting blev drøftet, men en vis forståelse for at hovedbestyrelsen lægger op til at Årsmødet skal stemme om foreningens og arkivets fremtid.

Efter en lille pause gik vi over til ostesmagning. Ostepusher Charlotte Bohn fortalte spændende om oste og valg af vin dertil – smagsprøverne blev med stor nydelse indtaget. Vi har i Danmark bl.a. Vesterhavskosten – syv leverandørers mælk leveret til Thise mejeri og må ikke være mere end 30 km fra Bovbjerg fyr. Selv om Frankrig har omkring 364 forskellige oste kan vi også være med, Bornholms mejeri har kunnet levere verdensmestre indenfor oste flere gange! Så i linje med Bornholm sluttede vi af med at se Jørgen Bohns film fra foreningens tur sidste år til Bornholm.

Vi var 23 der havde en hyggelig og interessant aften i Hillerød

Jens Brogaard Jensen

Fynskredsen

Kredsen har afholdt generalforsamling og virksomhedsbesøg tirsdag den 24. marts kl.19 hos Rynkeby Foods i 5750 Ringe.

Her bliver produceret juice og saft. Vi var 29 deltagere, som samledes i et mødelokale, hvor vi fik en kort orientering, og blev iklædt overtrækstøj. Derefter var der rundvisning på en super moderne virksomhed i ca. 2 timer. Vi så hele produktionen, hvor flere maskiner tappede 15000 liter juice pr. time. Derefter samledes vi til kaffe, hvor vi holdt generalforsamling. Der var genvalg af Hans Juul Holmegård, Bent Bendixen og Mogens Andersen. Et punkt på dagsordenen var foreningens fremtid, som Karen Jacobsen orienterede om. Ved en afstemning var der flertal for foreningens indstilling.

Mogens Andersen.

Himmerlandskredsen

Den 15. april 2015 besøgte vi Nordjyllands Politi i Aalborg. Vi blev budt velkommen af Lars Kvajborg Jensen, der viste os rundt i den store flotte bygning, som ligger centralt i Aalborg

Vi fik en rigtig god beskrivelse af politiets arbejde og hvad den nye politireform har betydet for borgernes sikkerhed og betjening hos politiet, og hvad det betyder for den enkelte betjent. Politiet er blevet mere effektivt, og det er godt. Men der var også dem der savnede den tidligere lokale landbetjent. Vi så vagtcentralen og detentionen og de mange politibiler og hørte om organisation og samarbejde om forebyggelse.

Efter rundvisningen fik vi kaffe og smørebød i kantine, der ligger øverst i bygningen med en fin udsigt over Aalborg by.

Herefter holdt foreningen sin årlige generalforsamling.

Niels Holger Fisker bød velkommen til de 24 fremmødte. I beretningen så formanden, Niels Holger Fisker, tilbage på årets aktiviteter med fire arrangementer, der var velbesøgt, og sluttende med nyt fra Hovedbestyrelsen og orienterede om det kommende årsmøde. Han takkede bestyrelsen for godt samarbejde nogle hyggelige bestyrelsesmøder og god mad.

Efter regnskabet var godkendt var der en drøftelse af foreningens fremtid. Niels Holger Fisker fortalte, at vi har haft et møde med Midtjysk-, Århus- og Vendsysselkredsene på Rebildhus. Fra mødet blev der sendt et brev til hovedbestyrelsen, men vi hørte ingenting fra formand eller forretningsudvalg. Der har for nylig været møde i hovedbestyrelsen, Niels Holger og Mads Christensen deltog, her udtalte alle kredsene sig om deres indstilling til fremtiden, men der var kun tre kredse der syntes at Dansk Slægtsgårdsforening skal fortsætte, det var Himmerland, Midtjylland og Lolland.

Det henstilles til bestyrelsen at foreningen skal fortsætte.

Derefter var der valg af bestyrelse. På valg var Karl Simensen, Barner og Mads P. Christensen, Als. Der var genvalg af Mads P. Christensen. Karl Simensen ønskede sig afløst og foreslog Peter Stoffersen, der blev valgt.

Formanden sluttede generalforsamlingen med at takkede Karl Simensen for ledelse af generalforsamlingen og hans arbejde i bestyrelsen.

Gudrun Knudsen

Lolland-Falster kreds

Kredsen afholdt generalforsamling den 11. marts 2015 i Bangs have, Maribo. I beretningen omtalte formanden besøget på Gl. Kirstinebjerg den 18. september, hvor familien Hvidtfeldt tog i mod og fortalte om godset historie og drift. Gl. Kristinebjerg, har et driftselskab med Ulriksdal i Guldborg og dyrker i alt 1460 ha. Godset er også med i Guldborgsund Frugt med 4 interesser. Der var 40 deltager, som sluttede på Lagunen i Guldborg, med en middag.

Foreninger har pr. 31. december 2014 83 medlemmer en nedgang på 2 da der er 5 udmeldte og 3 indmeldte medlemmer.

På landsplan er der 1263 medlemmer med en nedgang på 92 fra sidste år.

Vi drøftede hovedbestyrelsen forslag om at slægtsgårdsforening skal nedlægges med udgangen af 2016.

Stemningen var, at vi skulle arbejde på at fortsætte, på andre præmisser. Det kunne være at lokalforeningerne skulle overtage medlemsplejen, herunder opkrævning af kontingent.

Med e-mail og bankoverførsels skulle det nok kunne lade sig gøre.

Lokalforeningerne skulle så beholde en del af kontingentet. Medlemmerne foreslog at "Slægtsgaarden" skulle udkomme 4 gange om året, for at spare.

Medlemmerne mente ikke at kontingent på 300 kr. var afskrækkende.

Hanne Clausen var på valg og blev genvalgt.

Nyvalgt blev Poul Bille "Eskemosegård" Frejlev.

Mogens Hansen blev valgt til suppleant.

Ove Jensen blev genvalgt som revisor.

Ove Brandt aflade regnskabet, som viser en beholdning på ca. 2700 kr.

Før mødet fortalte Frederik Lüttichau fra Søholt-Ulriksdal gods historie og drift, Lüttichau kom ind på mange emner og som formand for Sektion for store jordbrug, også det politiske, i forhold til regler og forordninger.

Hans Jørgen Hansen

Sjælland Syd

Kredsen har afholdt generalforsamling den 27. marts kl. 14.00 i Everdrup Forsamlingshus, hvor 37 medlemmer var mødt frem.

Formanden, Knud Petersen, omtalte i sin beretning de to sommerudflugter og højskoledagen. Udflugterne havde som sædvanlig god tilslutning, medens højskoledagen havde ringe tilslutning, og bestyrelsen overvejer af lade den ophøre.

Om foreningens fremtid sagde formanden, at Dansk Slægtsgårdsforening har haft en tid og medlemstallet falder voldsomt. Vi har nu i kredsen 145 medlemmer og det er 12 færre end året før. Generalforsamlingen støttede op om formandens synspunkt, at følge hovedbestyrelsens holdning, at lukke foreningen med udgangen af 2016.

Alle valg var genvalg.

Efter generalforsamlingen fortalte Elmer Jacobsen meget engageret om Australien/Tasmanien, og viste billeder fra sine rejser dertil.

OGN

Vestsjællandskredsen

Den 7. juni indbyder kredsen til sommerudflugt. Kl. 10.00 er vi samlet ved Falkenstein Gods, Falkensteensvej 20, 4200 Slagelse, hvor godsejerne Carl Aage og Max Otto Lawaetz tager imod og fortæller om den gamle hovedgård og ikke mindst om genopbygningen af den historiske bindingsværksklade, som faldt sammen under en efterårsstorm i 2013. Fra Falkenstein kører vi nogle få kilometer til Gardehusarkasernen, Charlottedal Allé 2, 4200 Slagelse. Her serveres først frokostboller og derefter ser vi hesteskadronens stalde og kasernens historiske samling. Tilmelding senest 1. juni til: Søren A. Christensen, 58 85 28 05 / 20 46 28 04. Vigogaard@dlgtele.dk

Generalforsamlingen afholdtes som altid på Landbrugsskolen i Høng. I år var det den 24. februar.

Generalforsamlingen forløb glat, med genvalg hele vejen, men der var et ekstra punkt: Drøftelse af foreningens fremtid.

Af de 27 fremmødte sagde et medlem, at kredsen godt kunne fortsætte, selvom landsforeningen blev nedlagt. En anden markerede kraftigt, at foreningen skulle fortsætte, og de medlemmer der ikke ville det, skulle melde sig ud. Der blev ikke taget nogen beslutning på generalforsamlingen om kredsens indstilling, men formanden lovede at fremføre det fremsatte synspunkt på hovedbestyrelsesmødet.

Efter generalforsamlingen serveredes kaffen, og derefter fortalte folketingsmedlem Jacob Jensen om det at være folkevalgt og den aktuelle landbrugspolitik. Det var et meget interessant indlæg.

Se side 11.

Karen Andersen

Haderslevkredsen

Kredsen indbyder til generalforsamling og besøg på "Skolemuseum og Klokkemuseum"

på Over Lerte gl. skole, Farrisvej 10, 6560 Sommersted onsdag den 10. juni 2015 kl. 19.00.

Vi mødes ved Skole museum og efter besøget på Klokke museum, er der kaffebord. Vi slutter med vores generalforsamling.

Tilmelding til Anker Lund, telefon nr. 74848468 eller Jens Knudsen, telefon nr. 42197752, senest lørdag den 6 juni.

Jens Knudsen

Bornholmskredsen

Vi indbyder medlemmer samt venner og bekendte til besøg hos Erling og Gunver Jensen på Buddegård, Langedebyvejen 7, Bodilsker torsdag den 18. juni kl. 19.00.

Erling og Gunver har i år 425 års jubilæum og er 12. generation på gården.

Erling vil først vise rundt i den smukke have. Derefter er der kaffe og generalforsamling i salen på Buddegård.

Efter kaffen er der foredrag af Jens Wichmann Hansen, som vil fortælle om slægtsforskning og livet som landmand.

Kaffe og kage medbringes.

Mogens Frigaard

NYT FRA KREDSENE

Midtjysk Kreds

I skrivende stund har Midtjysk Kreds netop afviklet årets første arrangement. Det var et besøg hos tre brødre der netop har startet et fælles gårdbiogasanlæg, Madsen Bioenergi, i byen Balling nord for Skive. Brødrene ejer alle tre gårde i nærheden med husdyrproduktion og markerne drives i et fællesskab. Boe Madsen viste rund og fortalte med stor entusiasme om starten og lysten til at drive en virksomhed der på sigt kunne være bæredygtig som arbejdsplads for brødrene og samtidig var mindre afhængig af landbrugets svingende afregningspriser. Det havde været en hård opstart med et stort byggeprojekt og med at få det hele til at køre. Finansieringen havde også været vanskelig at skaffe, selv om der var opnået tilskud. For långiverne havde svært ved at prissætte anlægget, men da først anlægget på Mors var blevet solgt i fri handel åbnede der sig nogle muligheder. De tre brødre passer anlægget, så det hele tiden kører optimalt. Det har vist sig at være lettere at få arbejdskraft til gårdene end til biogasanlægget.

Aftenkaffen blev indtaget i det nærliggende Kulturhus, Pulsen, i Balling Hallen. Det var også et større nybyggeri med bl.a. fællessal, fitness, cafe, praktiserende læger, fysioterapeut, mv. Der er fire fuldtidsansatte i centret og centerchef Rikke D. Bertelsen fortalte om stedet og dets opbygning. Der deltog 60 personer i dette arrangement.

Den 13. juni er foreningen inviteret til at deltage i et "Åbent Hus" arrangement hos Poul Villumsen på Vordegård i nærheden af Viborg. Der bliver også i den forbindelse besøg af bestyrelsen for Plan Danmark, men mere herom i et senere blad.

Onsdag den 5. august kl. 18.30 står Mollerup Mølle A/S på programmet. Det er en stor familiedrevet virksomhed der først i juni måned kan fejre 75 års jubilæum. Den nøjagtige adresse er Østervang 51, Mollerup per 7900 Nykøbing. Der er tilmelding på mail til gunhild.olesen.moller@rn.dk

og gerne senest fem dage før arr. Samme aften afholdes årets generalforsamling ifølge vedtægterne, så her er samtidig en indvarsling af generalforsamlingen. Mollerup Mølle er vært ved kaffen og det er en aften for både mænd og kvinder..

Mollerup Mølle har gennem alle årene ekspanderet og flere generationer har arbejdet dagligt i virksomheden. Virksomheden lever foderstoffer og olie til kunder i det meste af den nordlige del af Jylland og Færøerne. På en tur til Aalborg møder man dagligt indtil flere lastvognstræk i en karakteristisk grøn farve hvor der står Mollerup Mølle på. Virksomheden har en hjemmeside og der står meget mere om filialer, mv. Virksomheden står stærkt i lokalområdet og fx har DLG haft utrolig svært ved at komme ind på markedet. Det er selvfølgelig en kombination af god service og de rigtige priser der gør at kunderne bakker op.

Gunhild Olesen Møller

Vejlekredsen

Vores sommermøde en henlagt til Engmarkgård i Givskud, gården drives økologisk og marken i samarbejdet Fare Food. Gården er begyndt at lave økologisk is og sælger det fra gården, og specielle udsalgssteder, men det får vi meget mere at vide om, når vi 17. juni kl. 1400 mødes hos, Jens Erik, Birgit, Martin og Tina. Dagen slutter af på restaurant Ålbæk med middag og is fra Engmarkgård.

Kredsen var den 19. marts på TV syd til rundvisning. Der var mødt 33 til en rigtig god aften, vi fik et godt indblik i sammensætningen af deres udsendelser, vi nød kaffen, medens vi så aftenens udsendelse. Herefter var der rundvisning i det nye tv hus. Vi fik forklaret de forskellige rum og indretninger, der var rig lejlighed til at stille spørgsmål, så vi gik hjem med en langt bedre forståelse af tv programmer.

Steffen Buch Juul

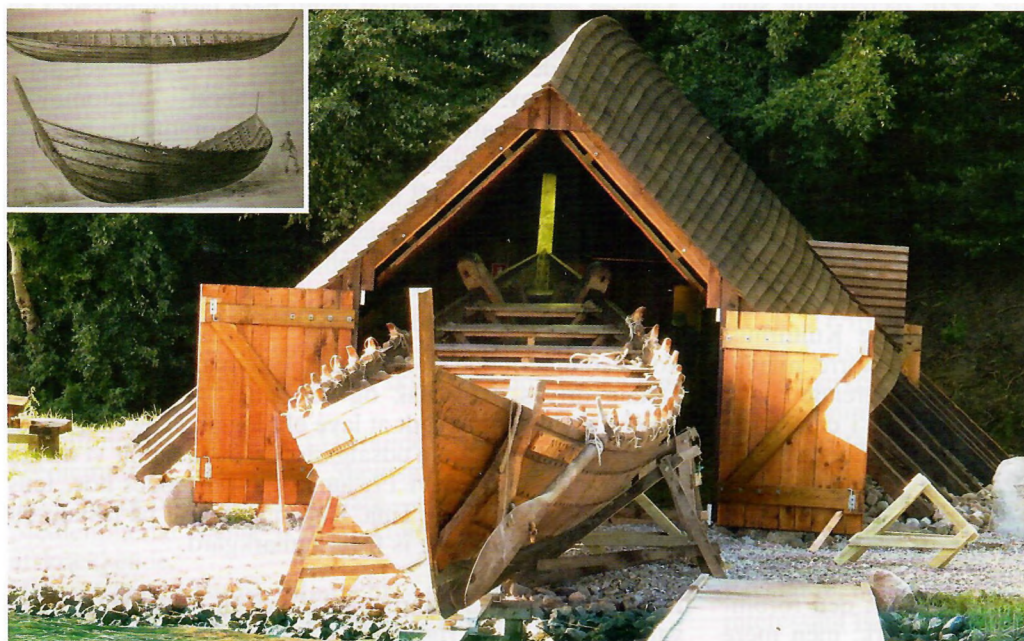
Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:
Carl Martin Christensen,
Kåregård, Badstrupvej 39.
5485 Skamby

Nydambåden

Årsmødets udflugt om lørdagen fører os bl. a. til rekonstruktionen af Nydambåden, som blev søsat den 17. august 2013 ved Sottrup strand, ikke langt fra den mose, hvor den blev fundet i 1863.

Nydambåden er 23 m lang og 3,5 m bred klinkbygget egetræsbåd, der repræsenterer udviklingstrinet før de egentlige vikingskibe. Båden er fra ca. 320 e. Kr. og blev den 18. august 1863 fundet i Nydam Mose Øster Sottrup ca. 8 km vest for Sønderborg. Båden var et krigsfartøj med en besætning på 45, deraf var 36 roere. Den er i dag udstillet ved Gottorp Slot i Slesvig by.

I 2013 blev der søsat en rekonstruktion af skibet kaldet Nydam Tveir. Nydambåden blev omkring 345 e. Kr. nedlagt i mosen, og var én af ca. seks nedlægninger af krigsbytte, som daterer sig fra intervallet 200-450 e. Kr. Man formoder, at båden har tilhørt en fremmed hær, der er blevet besejret af den fastboende befolkning i området omkring mosen. Nydambåden er dateret ved hjælp af dendrokronologi til 310-320 e. Kr., og nedlægningen i mosen har sandsynligvis fundet sted omkring 340-350 e. Kr.

De første arkæologiske udgravninger i Nydam Mose blev foretaget af arkæologen Conrad Engelhardt med start i 1859. Allerede i 1863 stoppede udgravningerne igen som følge af den 2. Slesvigske Krig.

Under udgravningen fandt Engelhardt både store mængder af våben, brugsgenstande og tre fartøjer fra den yngre jernalder. En del af disse fund blev dog ødelagt eller forsvandt under krigen, dette inkluderer et velbevaret skib i fyrretræ. Den eneste båd, der blev bevaret var Nydambåden, der var et velbevaret skib bygget i egetræ. Det blev bygget omkring år 320 og sænket allerede i 340. Dette var under den såkaldte folkevandringstid, hvor forskellige stammer i den sydlige Jylland både bekæmpede hinanden og indvandrede stammer. Derfor antages det, at båden stammer fra et slag mellem nogle af disse stammer.

Nydambåden indtager en fornem plads blandt de danske jernalderfund, eftersom det er det ældste kendte rofartøj i Nordeuropa.

De udgravede fund fra Flensborgsamlingen blev inddraget i fredsslutningsaftalen efter krigen i 1864, og det er

grunden til, at de i dag befinder sig i Tyskland.

Efter at have afvist en anmodning fra Danmark om at få Nydambåden udleveret, gav den britiske militærregering tilladelse til, at den fra maj 1947 kunne få permanent ophold i den tidligere ridehal ved siden af Gottorp Slot.

Båden er blevet roet frem, og den har givetvis været brugt til krigstogter. Man regner med, at den har kunne komme op på omkring 9 knob, og har haft gode manøvreegenskaber, der har gjort den egnet til togter i Østersøen og Nordsøen. Ligesom med andre skibstyper fra perioden har man sandsynligvis sejlet båden langs kysten og ikke krydset større afstande over åbent vand.

Nydam Tveir.

Nydambådens Laug blev dannet i 2001 som en underafdeling af Nydamselskabet. Lauget har 20 aktive medlemmer, der på Nydambådens Værft i Sottrupskov siden 2005 var beskæftiget med at bygge rekonstruktionen af Nydambåden med ekspertbistand fra Vikingskibsmuseet i Roskilde. Den 17. august 2013 blev båden søsat i Sottrupskov som Nydam Tveir.